

Elsevier, Amsterdam 1983. XII, 500 s.: ill. 27 cm. NLG. 400,-.

Denne bog er delt i to hovedafsnit. Første afsnit omhandler estuarier, og andet afsnit, lukkede eller delvist lukkede havområder.

Efter nogle indledende afsnit, hvor estuariers klassifikation, tidevandsforhold, cirkulation etc. er behandlet i almindelighed, består resten af første hovedafsnit af en behandling af estuariers biologiske forhold, inddelt efter områder.

Det andet hovedafsnit vil for geo-folk være den del af bogen, der har størst interesse. Her gennemgås fysiske og biologiske forhold i følgende havområder: Middelhavet, Sortehavet, Det Røde Hav, Østersøen, Beringhavet, Det Okhotske Hav, Det Japanske Hav, Det Østkinesiske Hav, St. Lawrence Golfen og Den Californiske Golf.

Bortset fra den direkte værdi, som bogen vil have for folk, der arbejder med estuarie/maritim økologi, giver det sidste hovedafsnit således bogen en ganske betydelig værdi som opslagsbog for en væsentlig bredere kreds.

Jesper Bartholdy

Ecology of the Wadden Sea. Ed. by W. J. Wolff.

Balkema, Rotterdam 1983. 3 bd. (ca. 2.050 s.) & 5 kort i mappe. 25 cm. Hfl. 195,-.

I 1965 tog daværende direktør for det hollandske havforskningsinstitut (NIOZ) initiativ til dannelse af en Wadden Sea working group, der skulle tage sig af Vadehavets fremtid. Der var i disse år stigende human influens i Vadehavet med påvirkninger, som kunne true Vadehavets natur og dets ressourcer. Denne arbejdsgruppe bestod oprindeligt af hollandske naturvidenskabsmænd. I 1970 blev der i Bremerhaven afholdt et møde, der udvidede arbejdsfeltet til hele Vadehavet fra den Helder til Blåvandshuk og med inddragelse af tyske og danske forskere. I perioden 1975-79 arbejdede 120 forskere således på projektet. Fra hollandsk side var der midler til under dr. J. Zeijlstra's ledelse at ansætte 4 medarbejdere på projektet, der omfatter 11 arbejdsgrupper. I perioden 1978-83 er rapporter fra de 11 arbejdsgrupper udsendt i ovennævnte trebindsværk, der omfatter I: Geomorphology/hydrography, flora and vegetation/invertebrates, II: Fishes and fisheries/birds, marine mammals/pollution, III: Flora and vegetation of the islands, terrestrial and freshwater fauna, nature conservation and management.

Det er et stort og nyttigt arbejde, der er

nedlagt i dette trebindsværk. Man står her med en a jour ført statusopgørelse over vor viden om Vadehavet anno 1980. Det hollandske initiativ fortjener stor anerkendelse.

N. Kingo Jacobsen

Miguel A. Marino and James N. Luthin: Seepage and groundwater. (Developments in water science, 13).

Elsevier, Amsterdam 1982. XV, 489 s.: ill. 25 cm. Dfl. 250,-.

Bogen dækker et vidt spektrum af problemstillinger i relation til jordvandets dynamik såvel vedrørende grundvand som dræningsproblemer. En god håndbog, der kan anbefales hydrologer. Et afsluttende kapitel behandler metoder til kortlægning af grundvandets reserver.

N. Kingo Jacobsen

Peter Smart and N. Keith Tovey: Electron microscopy of soils and sediments: techniques.

Oxford: Oxford University Press, 1982. XIII, 264 s.: ill. 26 cm. £45,-.

Denne bog beskriver anvendelsen af elektronmikroskopi ved undersøgelser af jord og sediment, d.v.s. inden for pedologi og geologi. I bogen beskrives forbehandlingen af prøverne indgående, hvorefter forskellige former for elektronmikroskopi gennemgås som f.eks. scanning og transmissionselektronmikroskopi.

Bogen er velillustreret med mange interessante billeder af lerminerale og bjergarter.

Henrik Breuning Madsen

David Davidescu, Velicica Davidescu: Evaluation of fertility by plant and soil analysis.

Abacus, Tunbridge Wells: Abacus, 1982. 560 s.: ill. 25 cm. £27.95.

Denne bog beskriver forskellige felt- og laboratoriemetoder til bestemmelse af plantenæringsstoffer gennem analyse af planter og jord. Diskussionen af de forskellige metoder er ledsaget af figurer og tabeller, der viser forsøgsopstillinger og analyseresultater. Bogen er mest anvendelig som opslagsværk.

Henrik Breuning Madsen

G. W. W. Elbersen: Mechanical replacement processes in mobile soft calcic horizons; their role in soil and landscape genesis in an area near Mérida, Spain. - (Agricultural research reports; 919).

Wageningen: Centre for Agricultural Publishing and Documentation, 1982. 208 s.: ill. 24 cm. Dfl. 55,-.

Afhandling præsenterer en ny hypotese for genesen af »soft calcic horizons« i form af mekaniske processer i områder hvor finkrystallint kalk overlejrer ler, der ændrer volumen afhængig af fugtighedsgraden. Den generelt mest accepterede hypotese, opløsning med efterfølgende nedadgående transport i jordvæsken i form af bikarbonat og med senere udfældning længere nede i profilet, anses for for langsom til at forklare dannelsen af disse horisonter i det eroderede landskab i Mérida, Spanien.

Felt- og eksperimentelle resultater kombineres effektivt og underbygger hypotesen. Afhandlingens værdi ligger i at den præsenterer et velunderbygget, nyt syn på dannelsen af dette fænomen.

Peter Frederiksen

P. Freytag and J.-C. Plaziat: Continental carbonate sedimentation and pedogenesis: late cretaceous and early tertiary of Southern France. - (Contributions to sedimentology; 12).

Stuttgart: Schweizerbart'sche, 1982. 213 s., 49 tav.: fig. 24 cm. DM 124,-.

Artiklen beskriver geogenetiske og pedogenetiske aspekter af karbonatrige lag/horisonter i Sydfrankrig. Et hovedproblem i hypotesen angående disse fænomeners dannelse, er hvorledes geogenetiske og pedogenetiske processer øver deres indflydelse og hvorledes disse kan skelnes fra hinanden.

Artiklens relevans består i en grundig analyse og adskillelse af disse. Mere end 200 fotografier med gode beskrivelser af noder, profiler, tyndslib, etc. gør den endvidere til et værdifuldt billedatlas for enhver som studerer disse fænomener. Kort, diagrammer og figurer er endvidere af meget høj kvalitet.

Peter Frederiksen

Ernst Neef: Ausgewählte Schriften. Ergänzungsheft 283 zu Petermanns Geographischen Mitteilungen.

238 s. Gotha 1983. Pris ikke oplyst.

Skal geografien kunne bidrage til løsningen af de problemer der knytter sig til samfundets stadigt mere intensive og mangfoldige udnyttelse af det geografiske miljø, kræver det at den vidtgående videnskabelige specialisering følges op af en modsvarende udvikling af teori og metode indenfor den komplekse geografi - der drejer sig om at kunne mestre behandlingen af de forskellige landskabelementers og -faktorerers strukturelle og dynamiske indpasning i den samlede konkrete geografiske virkelighed.

Få har så energisk og konsekvent gennem en hel menneskealder fulgt denne stadig mere aktuelle geografiske målsætning som den østtyske geograf Ernst Neef.

I anledning af hans 75 års fødselsdag er der udgivet en på flere måder ekseptionel artikelsamling: Dels indeholder bogen en række af Neefs mest centrale kortere teoretiske arbejder, dækkende perioden 1948-81 og hvoraf flere ikke tidligere har været offentliggjort. Dels har Neef forsynet alle artiklerne med nogle forbemærkninger, der indplacerer disse i et samlet udviklingsforløb.

Spændende og stadig aktuelle er de tidlige artikler om »Standortproblemer« og om et geografisk forskningsgrundlag for byplanlægning, praktisk inspireret af Neefs indsats i forbindelse med genopbygningen og videreudviklingen af det sønderbombede Dresden efter 2. verdenskrig. Allerede i 1948 fremlagdes her en kritik af den meget snævert økonomisk tænkende byplanlægning, der fokuserer på lokaliseringsfænomenerne, men ikke evner at fremlægge standortfænomenerne, de mere langsigtede følgevirkninger i form af konkret landskabsdannelse. Arbejdet er i de seneste år fulgt op af et forsøg på at udarbejde en model for analyse og prognose af miljømæssige bivirkninger forårsaget af samfundsmæssig aktivitet.

Hermed er også antydet den stadige sammenhæng mellem Neefs kulturgeografiske arbejde og hans afgørende og skoledannende indsats indenfor landskabsforskningen, hvor hans bog »Die theoretischen Grundlage der Landschaftslehre« fra 1967 er blevet en klassiker, der har inspireret landskabsforskere i store dele af verden (En ny udvidet udgave er under udgivelse – også på engelsk). De udvalgte artikler indenfor dette emne omhandler bl.a. udviklingen af den topologiske og chorologiske arbejdsmåde, elementaranalyse og kompleksanalyse, potentialebegrebet, geosystemer og deres økonomiske vurdering, samt interferensanalyser. De viser således udviklingen i Neef-skolens teori og begrebsapparat og den stadige kredsen om det fundamentale *transformationsproblem*: Hvordan transformeres naturstørrelser over i økonomiske størrelser? Men det viser også Neefs imponerende evne til at have inspireret til udviklingen af en eksakt, kvantificeret induktiv landskabsmetodisk skole (f.eks. H. Richter, G. Haase, K. Mannsfeld o.m.a.) samtidigt med at han energisk har fastholdt det samfundsmæssige sigte som målestok for metodikkens relevans. Neef

fremhæver her ofte den socialistiske samfundsorganiserings store fortrin ved indfrielsen af sådanne krav. Alligevel har det været svært, bl.a. fordi forskningsmiljøerne stadig tenderer imod at fremme den traditionelle videnskabelige disciplinopdeling til trods for det stadig mere presserende behov for integrerende virksomhed. I en artikel i »Geographische Zeitschrift« fra 1982 (som ikke er med i bogen) er Neef endda gået så vidt, at han direkte skriver at »der må tages afstand fra den disciplinære videnskabsorganisering! Der ligger megen tysk grundighed bag denne erkendelse. Kanske vi skulle lade os inspirere!

Jesper Brandt

R. J. Johnston: Philosophy and human geography: an introduction to contemporary approaches.

Arnold, London 1983. VIII, 152 s. 22 cm. £5.50.

Denne videnskabsteoretiske gennemgang af kulturgeografiens 4 filosofiske angrebsvinkler fremstilles klart og overskueligt som en udviklingsrække, der tidsmæssigt spænder over perioden fra før 1950 til i dag. Efter en kort indførelse i den empiriske tilgang til faget får man en mere detaljeret redegørelse for den positivistiske, den humanistiske og den strukturalistiske angrebsvinkel. Hvor den positivistiske geografi opererer med fremsættelse af en empirisk generalisation som en metode til at finde rationelle løsninger til alle fagets problemer, vil den humanistiske påstå, at viden er subjektiv og eksisterer kun i kraft af menneskets erfaring, idet den forsøger at konstruere tankerne bag menneskets handlinger og sætte sig ind i dets bevidsthed for en forklaring på et handlingsforløb som i den historiske geografi, hvor en rekonstruktion af spatiale fordelinger og mønstre er hovedsagen. Til sidst behandles strukturalismen som en vej til at gå bag om de observerede fænomener efter søgning af generelle strukturer, der ikke direkte kan observeres, som den kommer til udtryk i den marxistiske, historiske materialisme, der i vid udstrækning er en form for kritisk geografi.

Behandlingen af disse filosofier er velunderbygget med citater af kendte forskere inden for den humane geografi, og den afklarer på en måde, hvor man selv står i forhold til sin samtid, når det drejer sig om at definere sin egen faglige udvikling.

Viggo Hansen

R. J. Johnston: Geography and geographers: Anglo-American human geography since 1945. 2. ed.

Arnold, London 1983. VI, 264 s. ill. 22 cm. £6.50.

Denne 2. udgaves fremkomst efter blot 4 år siden 1. udgave vidner om en stor succes, hvad der er forståeligt, eftersom man her præsenteres for en fortrinlig gennemgang og tolkning af de mange faglige og politiske aspekter og diskussioner, som humangeografien har været igennem siden 1945, og som stadig sætter sindene i bevægelse i fagkredse, også i Danmark. Nok er det en behandling alene af den angelsaksiske verdens opfattelse af geografiens faglige indhold og dens politiske grundopfattelse, men problematikken er velkendt også på det europæiske kontinent. Forfatteren er derfor heller ikke gået uden om ikke-angelsaksiske indlæg i debatten, som når Steen Folke citeres for artikler i Antipode. I tilgift til denne debat får man i kapitel I en gennemgang af strukturen i den akademiske karriere og de hertil forbundne ansættelses- og forfremmelsesprocedurer, og det er interessant læsning for en, der fra sin egen karriere er kendt med disse forhold inden for de nordiske lande. I det afsluttende kapitel 7 følges diskussionen fra de mellemliggende kapitler op, og der sluttes med et spørgsmål om, hvilke veje der i fremtiden kan tænkes afstukket inden for den pluralistiske natur, som er geografiens egen specielle karakter.

Viggo Hansen

Robert P. Larkin and Gary L. Peters: Dictionary of concepts in human geography.

(Reference sources for the social sciences and humanities No. 2).

Greenwood, Westport, Conn. 1983. VIII, 286 s. 25 cm. £32.50.

Fremtrædelsesformen har visse ligheder med moderne leksika, hvor man opererer med et færre antal overordnede opslags- eller indgangsord. Af disse er der her ca. 100. Modellen er, at disse indgangsord først defineres efter deres indhold eller mening (og der kan godt være mere end én mening). Derefter følger en kommentar på ca. 2 sider, hvori der redegøres for termens udvikling og indhold, ligesom tilknyttede, underordnede begreber omtales, altsammen med henvisning til forfattere og citater fra disse. For at tage et eksempel, så indgår en term som Spatial i følgende indgangsbegreber Spatial Analysis, Spatial Diffusion, Spatial Interaction og Spatial Pricing, men i den sluttelige ordliste er der